

Ferencz Barnabás – Bujtár Zsolt

Gondolatok a „H TEXNH MAKPH – Ünnepi tanulmányok Kecskés László 70. születésnapja tiszteletére” című tanulmánykötetről

Book Review of „H TEXNH MAKPH – Studies in Honour of the 70th Birthday of Prof. László Kecskés”

ÖSSZEFOGLALÁS

Ez a recenzió Kecskés László akadémikus professzor 70. születésnapjára készült tanulmánykötetet kívánja röviden bemutatni. A kötetben megjelent tanulmányok rendkívül változatos területet fognak át, az olyan klasszikus polgári jogi kérdésektől kezdve, mint a szerződések joga vagy családi állapot egészen a digitalizáció által jelentett kihívásokig. A magánjog mellett azonban megjelennek társasági jogi és európai jogi kérdéseket tárgyaló tanulmányok. Mindez válogatott szerzők tollából, akik vagy jeles képviselői a saját tudományterületüknek, illetve tehetséges fiatal kutatók, oktatók. Ugyanakkor nem lenne méltó a műhöz, ha szerzők kizárólag a tanulmányok rövid összefoglalására szorítkoznának, ezért minden egyes tanulmány tartalmi kivonata mellett azok tudományos értékét megpróbálják kiemelni, ezzel is kedvet teremtve a teljes munkák elolvasásához az érdeklődő közönség számára.

Kulcsszavak: Európai jog, jogtörténet, polgári jog, társasági jog, családjog

SUMMARY

This book review is aimed at presenting the studies made in honour of the 70th birthday of professor László Kecskés, full-member of the Hungarian Academy of Sciences. This volume showcases a wide variety of topics, including classic questions in civil law, such as the law of contracts and family status to the challenges presented by digitalisation. However, other fields of law are also represented in this book, such as company law or the law of the European Union. All of these penned by a selection of authors who are either well-known in their field of expertise or talented young academics. It would be a great disservice towards this work if the authors only constrained themselves to simple summaries of the studies within, thus their aim was to highlight the scientific merits of each study, hoping to invite the readers to check out the full-text of the studies within this book.

Keywords: European law, legal history, civil law, company law, family law

DR. FERENCZ BARNABÁS PHD egyetemi adjunktus, PTE ÁJK Pénzügyi jogi és gazdasági jogi tanszék (ferencz.barnabas@ajk.pte.hu); DR. BUJTÁR ZSOLT PHD egyetemi adjunktus, PTE ÁJK Pénzügyi jogi és gazdasági jogi tanszék (bujtar.zsolt@ajk.pte.hu)

A KÖTET TÉMÁJA

„H TEXNH MAKPH – Az alkotás örök”: ez a Hippokratésztől származó idézet találon szemlélteti Kecskés László akadémikus professzor pályafutását, így a kötet szerkesztője nem is választhatott volna szebb címet az ünnepelt 70. születésnapja alkalmából elkészített tiszteletkötetnek. A közreműködők névsora is tovább emeli fényét e műnek, hiszen pályatársak, tanítványok, akadémikus professzorok tisztelegnek Kecskés professzor úr munkássága előtt. A válogatott tanulmányok mind nívójukban, mind pedig témájukban méltán illeszkednek az ünnepelt szakmai pályájához. A klasszikus polgári jogi témáktól kezdve az európai jogharmonizáción át a választottbíráskodásig bezárólag sokféle témában olvashatók gondolatok a kötet szerzőitől. Mindezen témák az aktualitások mellett egyben reflektálnak az ünnepelt pályafutására, akinek munkássága ugyancsak sokszínű képet mutat.

Már az első tanulmány is egy aktuális témát jár körbe. Barta Judit, a ME ÁJK Civilisztikai Tudományok Intézete Kereskedelmi Jogi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára „Az e-kereskedelemben, különösen az online piacok körében” című munkájában az e-kereskedelem kihívásait vizsgálja az európai uniós, valamint hazai szabályozási környezetének tükrében. Egyik fontos megállapítása, hogy a fogyasztók, mint leginkább veszélyeztetett személyi kör mellett a kvk-k is kiberbiztonsági szempontból a kiber-visszaélések során kevésbé felkészült szereplők veszélyeztetettek. A jogi környezet egyre nagyobb felelőséget – helyez az online platformokra köztük a közösségi hálózatokra. A legfontosabb gondolat azonban a szerző számára a kiberhigiéna mint fogyasztói feladat tudatosítása és fenntartása.

Barzó Tímea, a ME ÁJK Civilisztikai Tudományok Intézete Polgári Jogi Tanszékének

tanszékvezető egyetemi tanára a „Az egyes párkapcsolati formák különböző védelmi szintjein megjelenő családvédelem” című tanulmányában a párkapcsolati formák jogi szabályozását vizsgálta a magyar jogrendszerben. Az egyre szélesebb körben kialakuló, de facto élettársi viszonyok öröklési viszonyait vizsgálva tanulmányában arra következtetésre jut, hogy ez a társkapcsolati forma öröklési viszonyait szükséges lenne abba az irányban módosítani, hogy törvényes öröklés lehetőségét legalább az örökhatározó élettárral közösen lakott ingatlan és annak berendezési tárgyai tekintetében biztosítani. A megfelelő jogtudat hiányában erre a helyzetre a felek nem készülnek fel, ami az élettárs váratlan halála esetén nemcsak jelentős érzelmi, hanem anyagi szempontból is jelentős teherterheléssel lehet a túlélő társ számára.

Benke József, a PTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének egyetemi tanára a szerkesztői feladat mellett egy aktuális és sokrétű témát választott: a hazai korlátozott precedens jogvizsgálatát. Az „Új magyar haszonbérleti 'precedensjog'” című tanulmányában a szerző haszonbérlet szabályozásán keresztül mutatja be 2020 április 1-től meghonosított úgynevezett korlátozott precedens-rendszert, amely értelmében a bíróságoknak indokolási kötelezettséget írt elő, amennyiben a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett kúriai határozatoktól eltér. A precedens jog ez a normatív jellege azonban számos kérdést vet fel a szerző szerint, amelyre a földhaszonbérletre vonatkozó bírói joggyakorlat plasztikus példát mutat, végigkísérve egy haszonbérleti szerződés teljes életciklusát annak megkötésétől kezdve a teljesítésen át egészen a megszűnéséig.

Boóc Ádám, a KRE ÁJK Magánjogi Intézetének intézetvezető egyetemi tanára az „Observations on the Annulment of Commercial Arbitral Awards on the Grounds of Conflict with Public Policy in Hungarian Law” című mun-

kájában a közrendre hivatkozással hozott választottbíróági határozatok megsemmisítésére vonatkozó magyarországi joggyakorlatot vizsgálja. A szerző egyik fő megállapítása, hogy önmagában az a tény, hogy egy ítélet jogszabály-sértő, még nem jelenti a közrend megsértését. A továbbiakban a hazai bíróságok gyakorlatából merítve próbálja megalkotni a közrend olyan lehetséges definícióját és annak megsértésének módjait, mely megalapozottá tehetné egy választottbíróóság döntés rendes bírósági megsemmisítését. Ezt a definíciós problémát körüljárva számos érvet emel ki a vitában, többek között figyelembe kellene venni a társadalom általános értékítéleteit, amelyeket nehéz pontos jogi kifejezésekkel leírni. További támpontot adhat a közrendbe ütközés, azon definíciója, ha a választottbíróóság az alkalmazott jogszabályt olyan értelmezésben adja meg, amely a konkrét jogi helyzetre nézve olyan jogkövetkezményekkel jár, és amely az állam abszolút érvényt követelő normáit aláássa, vagy megtagadja. Végül megállapítja, hogy a magyar közrendbe ütközés nem a szóban forgó jogviszonyban álló fél jogainak konkrét sérelmét jelenti, hanem az állam jogrendjének megsértését feltételezn.

Burián László kandidátus, a PPKE-JÁK Nemzetközi Magánjogi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára „A fogyasztót védő különös joghatóság érvényesülése külföldi elemet nem tartalmazó fogyasztói szerződésekből eredő jogvitákban” című tanulmányában a nemzetközi magánjog egy igen izgalmas esetkörét vizsgálja: vajon melyik államnak van joghatósága egy olyan fogyasztói ügy esetében, ahol a fogyasztó lakóhelye a szerződés megkötését követően, de a kereset benyújtását megelőzően egy másik tagállamba helyeződik át? A kérdésfelvetés apropóját a Sárvári Járásbíróság előtt tárgyalt ügy adja, amelyben bár az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatával összhangban állapította meg a joghatósága hiányát,

de az indokolásában azonban már nem tért arra ki. Pedig a szerző plasztikusan bemutatja, hogy az EUB jelenlegi gyakorlata miért nem felel meg teljes mértékben a méltányosság és a kiszámíthatóság feltételeinek, és miért lett volna célszerűbb elfogadni a tanulmányban hosszasan elemzett C-296/20. számú, Commerzbank AG kontra E.O.-ügy főtanácsnoki indítványban foglalt kompromisszumos javaslatot.

Csehi Zoltán a PPKE JÁK Polgári Jogi Tanszékének egyetemi tanára és az Európai Unió Bíróságának bírója „A versenyjogi kártérítési igények elévülésének uniós harmonizációjáról” című munkájában a nemzetközi versenyjogi jogharmonizáció kérdéseit vizsgálja a 2014/104 irányelv kártérítési igény elévülésére vonatkozó szabályainak aspektusából. A szerző számos példát hoz fel Európai Unió Bíróságának gyakorlatából annak érdekében, hogy a választott témakör megértését elősegítse. Látható, hogy a tagállami kártérítési jogok elévülési szabályainak sokszínűsége miatt a kezdeti „korrekciós” hozzáállás már nem volt elegendő az uniós jog szempontjából, emiatt szükségessé vált az irányelv megalkotása, leginkább a károsult pozíció védelmében. Ugyanakkor a szerző javaslata szerint e szabályozás gazdasági hatásainak vizsgálata a belső piac szempontjából további vizsgálatokat igényel, hiszen nem tagadhatjuk le az elévülés szerepét a jogbiztonság megteremtésében.

Földi András az MTA levelező tagja és az ELTE ÁJK Római Jogi és Összehasonlító Jogi történeti Tanszék professor emeritusa az „Észrevételek az új belga polgári törvénykönyvhöz” című tanulmányában a belga polgári jogi kódex 2019-ben kezdődött revízióját vizsgálja tanulmányában. Számos példával támasztja alá a tényt, hogy bár kódex a Code Civil tradícióját fenntartja, de mind terminológiájában mind dogmatikájában számos esetben visszatér a pandektisztika által a római jogi alapokon kidolgozott jogügyleti tanhoz.

Halmi Péter az MTA rendes tagja, a BME GTK Közgazdaságtan Tanszék és az NKE ÁNTK Közpénzügyi Tanszék egyetemi tanára a „Válság és integrációelmélet” című tanulmányában arra a kérdésre keresi a választ, hogy az európai integrációt érintő válságjelenségek feloldása vajon szükségszerűen az integráció elmélyülésével jár-e. Ehhez az utóbbi időszak két nagy krízisét, a Gazdasági és Monetáris Uniót (GMU) fenyegető euróövezeti válságot, valamint a schengeni-rendszer működését veszélyeztető migrációs válságot veszi alapul. Fő megállapítása, hogy míg „a pénzügyi szektor jelentősége és a hatalmas kilépési költségek a tagállamok kormányait a kooperáció és a nagyobb integráció irányába tolták el az euróövezeti válságban”, ezzel ellentétben „a gyenge intézmények, az alacsony kilépési költségek és a magas nemzeti kapacitás nem voltak képesek legyőzni a kormányok ellenállását a terhek elosztásával és állami transzferekkel szemben a migrációs krízis során.” A tanulmányban felállított elméleti keretrendszer azonban nem kizárólag e két válságjelenség vizsgálatát teszi majd lehetővé, hanem egyben alkalmas lehet arra is, hogy a további válságok hatásait az integrációs folyamatra fel lehessen becsülni.

Hamza Gábor, az MTA rendes tagja és az ELTE ÁJK Római Jogi és Összehasonlító Jogtörténeti Tanszékének professor emeritusa, a „Reflections on the Historical and Comparative Aspects of Bankruptcy Law” című munkájában a fizetési képtelenségi eljárásokra vonatkozó, a hitelezők érdekeit védő legfontosabb intézmények (pl. actio Pauliana) történeti fejlődési ívét elemzi a különböző nyugat-európai és az Egyesült Államok jogrendszerében. Láthatóvá teszi, hogy a római magánjog öröksége bár szinte mindegyik vizsgált ország jogában megjelenik, azonban a részletszabályokban rejlő különbségek jelentős nehézséget állítanak a jogharmonizáció felé, amely így jelentős kihívás

lesz az európai jogalkotó számára. Különösen fontos ez a terület, ha belegondolunk abba, hogy az egységes piac kiépítéséhez szükséges „határokon átnyúló bizalma” az üzleti szférának nem teremthető meg a megfelelő garanciák biztosítása nélkül.

Herger Eszter, az MTA doktora, a PTE ÁJK Jogtörténeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára és a Márkus Dezső Összehasonlító Jogi Kutatóintézetének vezetője, a „Brechungspunkte oder Kontinuität? Gestaltung des Ungarischen Ehegüterrechts Im ‚Langen‘ 20. Jahrhundert” című tanulmányában a magyar házassági vagyoni jog kérdéseit elemzi az Mtj. rendelkezéseitől kezdődően az 1952. évi családjogi törvényen át egészen a mai modern jogalkotásokig. Külön erénye a tanulmánynak, hogy a történeti tényezők mellett – a kötet koncepciójához híven – európai jogi kitekintést is tesz, ezzel pedig élővé teszi a házassági vagyoni jog történetét.

Kecskés András, a KRE ÁJK Magánjogi Tudományok Intézete Kereskedelmi Jogi Tanszékének egyetemi tanára, és Halász Vendel, a KRE ÁJK Magánjogi Tudományok Intézete Polgári Jogi Tanszékének adjunktusa, „A szuverén alapok vezetőinek státusza különös tekintettel a nemzetközi etikai szabályozási kontextusra és az amerikai társasági jogi környezetre” című tanulmányuk a cím és témaválasztás ellenére kifejezetten személyes hangvételűre sikeredett. Mindez azonban nem von le semennyit annak tartalmi értékeiből, hiszen a szuverén alapok történeti kontextusban való bemutatása mellett azok vezetőinek felelősségét meghatározó normarendszer is alaposan tárgyalásra került. Érdekes adaléknak tekinthető az amerikai vállalati vezetők felelősségére vonatkozó rész is, amely tovább konkretizálja egy amerikai szuverén alap vezetőjének a kötelezettségeit.

Lénárdné Maletics Borbála, a PTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének adjunktusa, „A gazdasági társaságok szabályozása a szerb köztár-

saságban – Összehasonlító vizsgálatok” című tanulmánya az összehasonlító jog módszereivel igyekszik a magyar olvasók számára bemutatni a szerb gazdasági társaságokra vonatkozó joganyag legfontosabb rendelkezéseit. A vizsgálatokból kiderül, hogy a magyar és a szerb társasági jog főbb vonalaiban egyezőségeket mutat, azonban a részletszabályok tekintetében a szerb jogrendszer mintha kevesebb megszorítást tartalmazna a magyar társasági joghoz képest. Azonban nehéz lenne igazságot tenni abban, hogy melyik jogrendszer megoldásai jobbak, tekintettel a társasági jogok alapvetően nemzeti karakterére, hiszen a társadalmi és gazdasági viszonyok is erőteljesen befolyásolják a jogi szabályozás sikerességét. Ugyanakkor, ahogy a tanulmány szerzője is írta, érdemes figyelemmel kísérni más jogrendszerek megoldásait az esetleges reformok megkezdése előtt.

Martin Márton, a PTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének tanársegédje és PhD hallgatója, „A valorizációs klauzula rendszere a polgári törvénykönyvben” című tanulmányának középpontjában alapvetően az új Ptk által újraszabályozott vételi jogra vonatkozó rendelkezésekből eredő lehetséges méltánytalan helyzetek bírói úton történő orvoslásának lehetősége áll. Kétségtelen, hogy a jogalkotás során – annak általános jellegéből fakadóan – lehetőleg kerülni kell a felesleges kazuisztikát, és egyidejűleg teret nyújtani indokolt esetben a szabad bírói mérlegelésnek az ügyek igazságos eldöntése érdekében. A szerző jó érzékkel ismeri fel, hogy az új szabályok jelentős, az üzleti kockázaton túlnyúló érdeksérelmet okozhatnak a későbbiekben, hiszen a vételi jog időbeli korlátozásának törvényileg kimondott hiánya különösen jelentős veszteségeket okozhat annak, akinek a dolgát e joggal megterhelték. Külön erénye a tanulmánynak az alapos jogtörténeti és elméleti elemzés a bírói döntéshozatal kialakulásáról és a helyes jogalkotás és jogalkalmazás kritériumairól.

Miskolczi Bodnár Péter kandidátus, a KRE ÁJK dékánja egyben tanszékvezető egyetemi tanára, „A szerződő felek tartalomalakító szabadságát korlátozó bírói gyakorlat” című munkájában arra világít rá, hogy a bírói gyakorlatnak mennyire fontos szerepe van abban, hogy a fenntartsa az egyensúlyt a felek szerződési akarata és az esetlegesen felmerülő más érdekek között. Ennek eszközeit a kógens normák bírói alkalmazásában és a bíróságokat kivételes esetekben megillető úgynevezett „bírói alakító jogban” látja. Ez utóbbi már túlmutat a szokásos jogértelmezésen, hiszen a szerző álláspontja szerint a bíróságok ilyenkor olyan helyzeteket próbálnak feloldani, amelyekre a jogalkotó sem számított előzetesen, emiatt a bírói szabadság sokkal markánsabban jelenik meg. Tanulmányában szemléletes példákon keresztül mutatja be, hogy milyen esetekben avatkozhat be, illetve szükséges korlátoznia a feleket megillető szerződési szabadságot annak érdekében, hogy a felek vitáját méltányosan meg lehessen oldani.

Mohai Máté, a PTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének tanszékvezető adjunktusa, az „Egyezésesség a felszámolási eljárás során” című tanulmányában kifejezetten gyakorlatias témát tárgyal, amelyben a gazdagon feldolgozott bírói gyakorlat mellett nagyban épít a saját praxisában szerzett tapasztalataira. A tanulmányban egyik visszatérő gondolati elem, hogy a bíróságok nehezen tudnak megbirkózni az egyezés természetéből fakadó rugalmassággal, emiatt a bírói gyakorlat – a szerző szavaival élve – „még a legalapvetőbb kérdésekben is mutatkozik bizonytalanság a gyakorlatban, születnek ellentétes döntések a törvény egyértelműnek tekinthető rendelkezései ellenére is.” Mindez sajnos a gazdasági élet számára szükséges rugalmas és egyben kiszámítható jogi környezet kialakulása ellen hat, emiatt a témaválasztás mindig aktuálisnak tekinthető.

Nochta Tibor, a PTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének egyetemi tanára, a „Vázlatok a polgári jogi felelősségről” című tanulmányában tablóképet nyújt a polgári jogi felelősség jelenlegi helyzetéről és tendenciáiról. Jól érzékelteti, hogy a hangsúly egyre inkább eltolódik a hatékonyság felé, amely a kártérítés hagyományos szerepét is erőteljesen átalakítja. Ennek során a különböző biztosítások jelentősége felértékelődik, míg a bírói út jelentősége csökken. Mindezek mellett még számos izgalmas kihívást is bemutat a szerző, többek között az internetes tevékenységgel összefüggő károkat, a jogalkotással és a közhatalmi jogosítványok gyakorlásából okozó károkat – amely témakör az ünneptelt életművének jelentős részét meghatározza –, továbbá a veszélyes üzemi felelősség környezetvédelmi és az önvezető autókra vonatkozó aspektusait. Ezek a témák bár látszólag nagyon különböznek, azonban közös pontot jelentenek, hogy a felmerülő károk nagy mértékben alááshatják az állampolgárok biztonságát, emiatt különösen fontosá válik azok elkerülése, illetve hatékony és gyors orvoslása.

Osztovits András kúrai bírósági elnök, a KRE ÁJK Magánjogi Tudományok Intézete Európai Jogi és Nemzetközi Magánjogi Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, „A kölcsönös bizalom elve a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés szabályozásában és gyakorlatában” című tanulmányában szintén vezérmotívumként jelenik meg a bizalom szerepe, amely különösen fontos az európai integráció elmélyítése érdekében. Mindeközben áttekintő vázlatot nyújt az olvasónak a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésre vonatkozó joganyag fejlődéstörténetén keresztül, amelyet egyben gazdagon illusztrál esetjoggal. Látható, hogy a trendek az egyre mélyülő együttműködés irányába mutatnak e területen, ugyanakkor a szerző találóan mutat rá azonban annak a paradoxonára is, hogy a mai világ informáci-

óóságában egyre nehezebb lehet a bizalmat kiépíteni és fenntartani.

Papp Tekla, a MTA doktora, a NKE ÁNTK Civilisztikai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, „A tartási és életjáradéki szerződések statikája” című tanulmányában az úgynevezett alimentációs kötelek világába nyújt betekintést az olvasók számára, az új Ptk, a releváns bírói gyakorlat, és a hazai szakirodalmi álláspontok ismertetésének segítségével. A téma időszerűségét különösen mutatják azok a demográfiai trendek, amelyek hatalmas kihívások elé állítják az állami ellátórendszereket a méltóságteljesen megélhető öregkor elérése érdekében. E szerződések kiegészítését, adott esetben alternatíváját képezhetik az állam által nyújtott szociális szolgáltatásoknak, ugyanakkor e cél betöltéséhez elengedhetetlenek azok a garanciák, amelyek a kiszolgáltatott helyzetben lévő felet védik az esetleges visszaélésektől. A tanulmány fő erénye a logikus dogmatikai szempontú elemzés, amely világosan bemutatja a tartási és életjáradéki szerződések jellegzetességeit, illetve rámutat az esetlegesen felmerülő nehézségekre is.

Sándor István, a MTA doktora, az ELTE ÁJK Római Jogi és Összehasonlító Jогtörténeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a „Gondolatok az adóparadicsomokról” című tanulmányában az offshore jelenséget és az adóparadicsomok helyzetét vizsgálja. Ennek során a fogalmi kérdések ismertetésével és a történeti fejlődési ív felvázolásával kezdi, ezt követően tér ki korunk legfontosabb kérdéseire e jelenségekkel kapcsolatban. A szerző jól érzékelteti a háttérben meghúzódó erkölcsi, illetve az állami szuverenitási problémákat is, hiszen ez utóbbi esetében látható, hogy a hatékony fellépés adott esetben az adott államot megillető hatáskörök korlátozásával járhat. Ez utóbbi akár párhuzamba állítható az európai integrációs folyamattal is, hiszen az egységes piac ki-

építése úgyszintén kompromisszumokat követel meg a tagállamok részéről. A szerző álláspontja szerint az adóparadicsomok jelentős átalakulásokon mentek keresztül. Ennek okait a szorosabb nemzetközi együttműködésben, valamint az olyan fizetési eszközök, mint a kriptovaluták, megjelenésében látja. Érdekes kérdés, hogy a fokozódó jogalkotási verseny ezen államok között a külföldi tőke magukhoz csábítására milyen társadalmi és egyéb hatásokkal járhatnak majd a későbbiek folyamán.

Schmidt László, a kötet megjelenésekor a PTE ÁJK Doktori Iskolájának PhD hallgatója és a Polgári Jogi Tanszék óraadója, a „70 éves múlt az Európai Unió Bírósága” című tanulmányában az Európai Unió Bírósága kialakulására ható történeti tényezők, vonatkozó joganyag, és a szervezeti felépítése mellett a legfontosabbnak tekinthető döntéseit is bemutatja. Ez utóbbiak közül hangsúlyos szerepet kapnak a magyar vonatkozású ügyek, amelyek közül számos meghatározó jelentőségűvé vált egyes jogterületeken (elég csak a Cartesio-ügyre gondolni a társasági jog területén). Vitathatatlan tehát, hogy az Európai Unió Bíróságának jogértelmező tevékenysége egyben az európai integráció elmélyítésének egyik módozata is, hiszen az így kialakult bírói jog tendenciózusan a közösségi és uniós érdekeket helyezi előtérbe, csökkentve a távolságot az egyes nemzeti jogrendszerek között.

Szeibert Orsolya, az ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a „Jogharmonizációs kísérlet tudományos kezdeményezésre: az Európai Családjogi Bizottság elvei – a szülői felügyelet és a hazai szabályozás kontextusában” című munkájában a jogharmonizáció egyik igen érdekes formáját ismerteti az új Ptk. kodifikációjának a tükrében: a modellszabályokon alapuló jogközelítést. Európában a klasszikus polgári jog területén az uniós jogalkotó általában nagyobb önmérsék-

letet mutat, emiatt e területen sokkal nagyobb szerepe van a tudományos élet színteréről érkező kezdeményezéseknek (ilyen például a Lando-bizottság által megalkotott Principles of European Contract Law a szerződések joga terén). A szerző a tanulmányában felidézti azt a folyamatot, amely során a hazai polgári jogban megjelentek az Európai Családjogi Elvek által megfogalmazott intézmények (pl.: a gyermekjogok, váltott felügyeleti jog) a jogszabályi rendelkezések között.

Várady Tibor, a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia tagja, a CEU és az Emory University School of Law professor emeritusa, a „Jog és szerkesztett valóság (esszé)” című munkájában egy kifejezetten izgalmas bizonyítási eszköz, a vélelmek kérdéskörét járja körbe. A vélelmek, vagy a szerző megfogalmazásában „valóságszerkesztések”, alkalmazása ugyanis nagyon súlyos következményekkel vonhatnak maguk után. A szerző érzékletes példákon keresztül szemlélteti az alapvetően a jogbizonytalanság csökkentésére szolgáló vélelmek Janus-arcúságát: vagyis hogyan alkalmazhatók jogfosztásra, az igazságosság kijátszására, de ezzel egyidejűleg az igazság és a méltányosság szolgálatára is.

Vékás Lajos, a MTA rendes tagja, az ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének professor emeritusa az „Anyagi öröklési jogunk különös megoldásairól” című tanulmányában a magyar öröklési jog azon intézményeit mutatja be. Az ipso iure öröklés, a hagyomány, az örökös fogalmának meghatározása és az ági öröklés is olyan sajátos elemei a magyar anyagi öröklési jognak, amelyek részben a jogi hagyományainkból, részben pedig a magyar öröklési jogra legnagyobb hatással rendelkező osztrák polgári törvénykönyvből, vagyis ABGB-ből származnak, de annak koncepciójával teljesen ellentétes módon váltak a hazai öröklési jog részévé. A szerző tablószerűen mutatja be ezen intézmé-

nyek jelentőségét hazai és nemzetközi kontextusban, amelyek megértését az olvasó számára jogeseteken és más szemléletes példákon keresztül segíti.

Visegrády Antal, a MTA doktora, a PTE ÁJK Jogbölcseleti és Társadalomelméleti Tanszék professor emeritusa az „Egy jogkör anatómiája” című tanulmányában a nordikus jogkör sajátos világát mutatja az olvasók számára, amely magán hordozza mind a kontinentális mind pedig az angolszász jogcsalád jellegzetességeit. A rövid történeti bevezetést követően a nordikus jogkör jellegzetességei kerülnek áttekintésre, amelyből kiviláglik, hogy mennyire erősen összefonódott egymással a jogkörbe tartozó államok jogtörténete, és hogy a kisebbségben lévők jogainak védelme mennyire markánsan jelenik meg ezen államok jogrendszerében. Végezetül a nordikus jogbölcselet jeles képviselői és az ő legfontosabb gondolataik kerülnek bemutatásra. Fontos leszögezni, hogy bár a leginkább közismertnek a skandináv realista irányzatok képviselői tekinthetők, azonban a nordikus jogbölcselet az elméleti megközelítések jóval gazdagabb tárházát mutatja, hiszen megjelennek a szociológiai és a fogalomelemző-dogmatikai irányzatok is.

Összességében elmondható erről a kötetről, hogy Kecskés László professzor munkásságához méltó módon tiszteleg az ünnepelt életműve előtt. Mint ahogyan a szerzők névsorából is kitűnik, a hazai jogászai tudományos közélet legfontosabb szereplői is hozzájárultak színvonalas tanulmányaikkal ehhez az ünnephez. A kötet változatossága jól reflektál Kecskés professzor színes pályafutására, ugyanakkor a tudományos közvélemény számára is tartalmaz értékes és hasznos gondolatokat, amelyek remélhetőleg az olvasót a kötetben olvasottak továbbgondolására inspirálják majd.

Benke József szerk. (2023): H TEXNH MAK-PH: Ünnepi Tanulmányok Kecskés László 70.

születésnapja tiszteletére

Kiadó: Magánkiadás, Pécs.

ISBN: 9786150178721

Terjedelem: 414 oldal